

Keil
1906

R. 45. 170

• Revista del "Centro de Lectura" •

• Surt els dies 15 y 30 de cada mes. •

REDACCIÓ: "Centro de Lectura"

Carrer Major, 15.

ADMINISTRACIÓ:

Plassa de Catalunya, 7. - 3.º

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:—TRIMESTRE: Península Ibérica, 1'50 Ptes.—Extranger, 2 Franchs.—El nombre solt, 25 céntims.

Per anuncis dirigir-se al Administrador.

PUNTS DE VENDA:—**REUS**, Kiosko de Pau Bolart, Plassa de la Constitució y Llibreria de Pere Tost, Arraval baixa de Jesús.—**BARCELONA**, Llibreria de Verdaguer, Rambla del Mitj y Llibreria de Bori, Ferrán VII.

ADVERTENCIA: Els treballs que'ns envihin han d'ésser inédits; dels mateixos sols en serán responsables els autors.

RELOTJERÍA Y ÓPTICA

DE

* JOAN AMIEL *

Arrabal Santa Agna, 12, bis. - REUS

Gran assortit en rellotjes de butxaca, de paret y despertadors.

Extensa varietat en cadenes de rellotje.

Arreglos de totes classes.

Se coloquen y s'arreglan rellotjes de torre.

Gran assortit en tots els rams d'óptica especialment en ulleres y lentes de totes classes de cristalls.

Cristalls segons recepta dels metjes oculistes.

Arreglos en els mateixes.

Joan Fargas

Escultor:::

::: y Dibuijant

Arrabal Santa Agna,

::: Reus

TALLER DE RELLOTJERÍA

DE

* R. PERPIÑA *

Carrer Major, 24, pral. - REUS

Rellojes de butxaca desde 5 pesetas.

Despertadors desde 4'50 pesetas.

Rellojes fabricació especial pera la casa.

Companyia Francesa

* de Gramophon *

Representació y dipòsit de Gramophons discs y accessoris.

Catàlechs gratis á qui'ls solliciti.

ILUSTRACIÓ CATALANA

Un any 30 pessetes

GRANS REGALOS

Per valor de 30 pessetes

LA SUSCRIPCIÓ DEL 1906 SURT DE FRANCH.

COMERS DE TEIXITS

La Maravilla

Antoni Gisbert

Carrer de Marián Fortuny (Monterols) 2. - REUS

TENDA

DE

PAPERS PINTATS

DE

Francesch Carbonell

Arrabal de Robuster, - REUS

Vidres

Y

Cristalls

GRABATS AL ACIT

* * * * *

Anton Artés

Succesor d' ARTÉS Y PUIG.

Arrabal de Santa Agna, 11. - REUS

GRAN HÔTEL DE PARÍS

A CÀRRECH DE PRIMATESTA GERMANS

Habitacions ab totes les comoditats * Servey esmerat

RAMBLA DE S. CARLOS.-TARRAGONA

Tallers d'Imprempta y Litografia

ESTAMPACIONS ARTÍSTIQUES AB RELLEU

Eduart Navás

Arraval alta Jesús, 29 y 31

REUS

REVISTA DEL «GÈNERO DE LECTURA»

Surf els dies 15 y 30 de cada mes.

Any I.

Reus, 15 de Mars de 1906.

Nom. 1.

Sumari:

B. Mori y Ballester, *El llenguatge*.—Cubells y Florenti, *Incoherències*.—Gil Campos, *Siempre*.—Octavi Pell Cuffi, *Les cases desertes*.—J. Folch, *Sempre l'amor*.—Joan Ferrer, *En Xinxola*.—J. Mestre Puig, *Meditacions lleugeres*.—Tolstói, *.*—Alfred Capús, *Conte*.—Ecos del Centro.—A. R. S., *De la quinzena*.

El llenguatge

SON MECANISME CENTRAL

El llenguatge es la facultat que té l'home de manifestar ses idees per medi de paraules, per signes d'escriptura y per la mímica: facultat simbòlica de Finkéburg, *facultas signatrix* de Kant.

Gratiolet admetia un llenguatge natural y un altre artificial, natural per el que manifestém nostre estat interior d'una manera inconscient, y artificial donant cos a la idea mitjansant les tres formes dites d'una manera conscient.

Pera tindre una idea clara y concisa d'aquesta maravillosa manifestació del sistema nerviós central sentarém quealcunes idees fonamentals d'estructura y funcionalisme generals.

La primera materia, l'unitat fonamental del sistema nerviós n'és la neurona. Tot el sistema nerviós son neurones La neurona no es més que un cos celular ab prolongacions.

Les prolongacions son de dugues classes cilindraxils o celulifagues y protoplasmàtiques o celulipetes.

Les prolongacions celulifagues son úniques, aixó es, son monopolars y sa substancia, es continuació de la acromática del cos de la neurona.

Les prolongacions celulipetes son múltiples, bipolars, multipolars y están formades de substancia cromática.

Veus aquí en síntesis, tots els elements constitutius del sistema nerviós, neurones associades per contigüitat, ab la particularitat que cada neurona representa un sistema nerviós microscòpic ahont el cos celular es centre d'activitat nerviosa y trofich, una via centrifuga motora y una via centripeta sensitiva.

Les innumerables neurones tenen funcions especials segons el lloch que ocupen, ja sia en la médula, ja en el cervell, d'aquí la sistematizació de les meteixes en sistema inferior, intermediari y superior.

Les neurones del sistema inferior son de dugues classes, d'emissió y de recepció.

Les neurones d'emissió tenen son lloch en les banyes anteriors y laterals de la substancia gris de la médula y en els nuclis grisos bulbo-protuberancials (*nervis motors*).

Les neurones de recepció están situades en els ganglis espinals de ls arrels posteriors

medulars y en el gangli de Gasser, geniculat retínia & del cervell (*nervis sensitius*).

Les neurones del sistema intermediari es troben en els nuclis grisos de la base del cervell, tuberculs cuadrigemins y banyes posteriors de la médula, están encarregades de la associació de relació y refors.

Les neurones del sistema superior tenen son lloch en la substancia gris de les circumvolucions cerebrals.

Flehsig suposa a n'aquestes neurones formant dos centres: centres de projecció y centres d'associació.

Els primers comprenen: la esfera del tacte, olfhat, visual y auditiva, aixó es, centres psíquichs inferiors o del automatisme psicológich.

Els segons els divideix en tres zones; anterior ahont radica la consciencia y la personalitat, posterior de la coordinació de les impressions sensorials y mitja, siti del llenguatge.

De lo manifestat surgeix clarament l'importancia prima d'aquestes neurones de la cerebralitat superior, aquí el *jo* de la personalitat, la consciencia, voluntat, lloch de convergencia de les sensacions suministrades per els centres automato-psicológichs pera formar idees aixecantse fins a les sublimes concepcions, aquí l'intellecte, la experiencia, la estética, aquí en fi en aquesta classe de neurones está lo que'ns separa, una vegada el cervell ha sofert sa completa evolució, del reste de la creació.

De lo exposat podem deduhir que tot phenomen que té per substractum, les vies de projecció serà automato-psicológich, més tant prompte aquestes vies es posin en relació ab un centre d'associació, donará lloch a manifestacions voluntaries psíquiques superiors.

Aplicém aixó al llenguatge y tindrem llenguatge automátich y llenguatge voluntari.

El llenguatge propi del home adult en estat sa es el voluntari o siga el producte de la energia de la neurona projectora ab la neurona d'associació.

Totes aquestes afirmacions podem demostrarles valentse d'un medi gráfich per medir del següent esquema (fig. 1.ª)

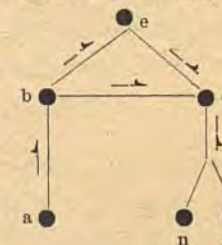
(Fig. 1.ª)

Representém per *a* el centre acústich encarregat de la percepció simple dels sorolls, per *b* el centre sensible del llenguatge o siga de la imatge acústica de la paraula sentida, per *c* el centre motor y per *n n* els núcles de la respiració y fonació que contribueixen al llenguatge articulat.

Ara bé una paraula arriba al centre acústich *a* lo trasmet a *b* ahont es graba la imatge acústica, aquesta produheix per associació una representació del moviment corresponent a la pronunciació de la paraula sentida, que té lloch en *c* centre motor de Broca, localisat en la tercera circumvolució frontal esquerra; en aquet centre es desenvolupen les representacions motores del llenguatge per irritació, per estimul originat d'una manera centrípeta per la via cíclica *a b c*. El treball de *c* trasmés als nuclis dels nervis V—VII—IX—X—XI—XII y en particular del facial é hipoglos *n n* que inerven els muscles respiratoris y de la fonació produheixen el llenguatge parlat.

Aquet es en síntesis el mecanisme del llenguatge parlat automátich per exclusió del centre psíquich superior; aquet es el llenguatge del nen quan comença a parlar.

Pero a mida que'l cervell arriba a sa perfecció els centres *b* y *c* units directament per *b c* entren en relació ab un nou centre o neurones de la cerebralitat superior *e* (fig. 2.ª)

(Fig. 2.ª)

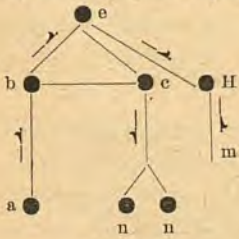
En aquet nou esquema la imatge acústica formada en *b* no irrita al centre *c* per la via *b c* sino que la impressió de *b* es trasmet a *e* centre de la ideació, lloch ahont se sumen les sensacions

parcials suministrades per centres óptichs táctils, olfatoris, gustatius y surgeixen les idees que per la via *ee* arriben a *c* centre motor dels símbols parlats fins els núcles *nn* que presideixen l'articulació de la paraula.

Resumint, quan la paraula segueix la via cíclica *abenn* obtindrém el llenguatge automàtic, si aquesta es *abecnn* obtindrém el llenguatge voluntari propi del home.

D'una manera sencillísima podém deduir el llenguatge per medi de la escriptura. Si al esquema fig. 2.ª hi afegím el centre motor de la escriptura tindrém la fig. 3.ª ahont *H* es el nou centre y *m* la má dreta.

(Fig. 3.ª)

Ara bé, si volém escriure la paraula *pluma* p. e. la impressió seguirá el cicle *abe* fins a *H* lloch de les imatjes gráfiques, anatómicament situat en el peu de la segona circumvolució frontal esquerra, de *H* segueix la via *Hm* posantse en funcions la má dreta.

No hi ha que dir que la primera sensació que fins ara ha sigut acústica pot esser visual, tàctil, olfatoria, gustativa.

En el pròxim article exposarém les múltiples alteracions del llenguatge, estudi, tan importantíssim al metje com curiós al profá.

DOCTOR B. MORI BALLESTER.

Barcelona 9 de Febrer 1906.

Incoherencies

TARDE DE FESTA

Aqueixa tarde pesenta, aqueixa tarde trista, orfe de sol, grisa y monótona, ¡que costa de passar!

Estrany imperi de les coses fredes, de les coses inmòvils; amarch decandiment de l'esperansa...

Una invocació, de lluny a lluny, pera esvahir l'aclaparament d'aqueixa tarde. Després res; les hores van passant, fatigades, eternes. La llum va agonitzant.

Idees, idees meves, venia a mí. El cel está llis, enfosquit, melancólich: ¡jeixiu vosaltres en el meu pensament, com una floració d'estrelles lluminoses! Jo's crido de tot cor. Bros-téu ufanes en el brancatje de les velles ilusions. Parleume altre vegada de la nova vida que may arriba.

Jo hi vull estar content sobre la terra. Si aqueixa tristesa, si aqueixa tristesa intensa y fonda no fos mes qu'un anyorament... l'anyorament de llum, l'anyorament de sol... Idees meves; el sol, ¿sabeu?, el sol, que s'obra pas per l'espessa nuvolada y exala un sospir de llum que dona color a les coses y transparencia a les ànimes...

La nit es arribada. A la llum artificial de la ciutat, la gent passeija, parla, riu, indiferent a la foscor del cel y a la tristesa negra de la terra.

Idees, amigues meves; que m'en doneu de consol ab aqueixa commisseració que m'heu fet neixer...!

OCI

Dolsa fatiga del treball amable! Voldria sentirte correr per la meva carn sópita ab suau pessigolleix: voldria qu'arribessis fins al meu cervell, y el meu cervell m'invités piadosament al somni.

El pit enrobustit per l'alegría de l'obra que s'avança...

Vull tréuremel de sobre aqueix neguit de mí meteix.

Si encare no es hora d'oblidar l'inquietut dels nirvis y l'ardiment generós del esperit! Esperarém el nou día. Despertarém ale-

grament ab la matinada, com una ressurrecció de la terra y dels homes, y el sol beneirà'l renaixement de la nostra fé.

SENSUAL

Vull lligarte el cos ab tota la llargada dels meus brassos; vull besarte ab tota l'ardència de la meva boca alucinada, als llavis emocionats y tremolosos, a les galtes febroses, als ulls extasiats: remourer tot el teu sér en un martiri de passió encesa.

Ay!; pero'ls teus sospirs no m'enardeixen prou; les teves caricies no'm transtornen: soch jo meteix. La meva rahó encara está desvetllada; vetlla tranquilament el defici de la nostra carn electrisada.

No t'en ha de donar gens de pena. Es tota tolerancia y pensa en aquells dies del pervindre, quant el nostre fillet arribará a la terra pera gastar el tresor del nostre amor en estimar la vida.

Ves, quína herencia...

CUBELLS Y FLORENTÍ.

Siempre

Los efluvios de tu boca, roja, virgen
llegan suaves á mis labios incoloros,
secos, muertos por el Vicio, que consuelo
dió á mis penas juveniles, en horrendas
y continuas bacanales.

Como en noches estivales fresco vino,
los efluvios de tu boca perfumados
por el dulce rozamiento con las perlas
que cual níveas avanzadas los secretos
de tu boca guardan firmes,
vienen plácidos y me hablan á la carne
de horas locas que entre besos y embriagueces
transcurrieron presurosas, socavando
las murallas de mi dicha, dando al traste
con la torre de mis sueños.

Lacio el cuerpo y fria el alma, de tu boca
los efluvios virginales danme vida,
y aunque digo en el espasmo que me muero,
es el único momento en que la sangre
por mis venas corre ardiente.

GIL CAMPOS.

Les cases desertes

Aquesta tarda, al paseijarme pels carrers solitaris dels afores de Barcelona, he sentit la melangía dels llochs abandonats, de les cases desertes.

El carrer, ascendint en forta pendent, está entremitj dels dos rengles de *torres* tancades, hont ningú habita de molt temps. Les reixes de ferro deurien xisclar al obrirles; els escalóns están plens d'herbes, com un altar de flors boscanes. Les cases del fons, el jardí abandonat al devant d'elles, tenen la tristesa de les coses oblidades en aquesta solitud, allunyada dels sorolls ciutadans y de les grans vies de comunicació hont la vida ufanosa esclata.

Jo els estimo aquets carrers silenciosos y aquestes casetes solitaries ab les portes y finestres tancades, amagant la prosáica distribució de les cambres esquifides; la ridícula varietat dels mobles vells que dintre les cambres es corquen en les llargues nits d'hivern y en els jorns que no's distingeixen de les nits. Jo voldria poguer obrirles totes ab una mateixa clau y entrar dintre les *torres* y escorcollar els recóns y obrir les finestres, y respirarne l'atmósfera reumática dels llochs hont no entra el sol. Hi romandria llarga estona, infiltrantme les sensacions mortes de la vida antiga dels habitants desconeguts. En totes les cambres sentiria el misteri de les hores passades familiarment;

endevinaria els actes y pensaments dels seus solitaris moradors. En moltes l'olor de les medicines, encar conservada, em diria que hi morí un jove de llarga malaltia incurable, portat allí en la darrera esperança d'una impossible millora. Y tota l'història detallada d'una família, me la contarien aquestes casetes, que envellintse en la soletat, anyoren la vida que tenien en son sí, que les abandoná, com s'abandonen els barcos vells, els mobles fora d'us, les robes y els objectes passats de moda. Les casetes y els jardins anyoren les parelles qu'allí infantaren el fill; que s'extremiren, esquerdantse, al sentir els gemechs de la criatura. Anyoren els jochs y les rialles; la monotonia de les diades y la confortadora vetlla de les nits d'hivern. Les casetes es tornen fosques, cremades exteriorment pel sol en llargues besades; y dintre seu senten un fret etern, una humitat impregnant les cambres, fent caurer el paper de les parets en tires pèndules com horribles mutilacions.

Dormen el són de la mort, abandonades les unes al costat de les altres en aquet carrer silenciós y desert. Ni una ànima compassiva ve may a véurels; ni una ma carinyosa obre ses portes y balcones com s'obren els ulls d'algú que dorm pesadament, narcotizat.

No més jo l'he sentida la melangiosa poesia que tanquen dintre d'elles, y he desitjat veurehi uns quants jorns una vida de recorts. Viurer ben sol els moments passats de la meua vida, dintre una caseta vella y abandonada. Oh! poesia snprema y no fruhida!

Y jo sols al pensarhi, volia venir ab ella per ferhi coneixer aquet lloch desolador. Hi vindrém un jorn tots dos sols; y jo l'hi contaré en aquestes parets de tomba, els meus recorts amorosos. Ningú vindrá a torbar nostre conversa; en la fosca brillarán nostres ulls enamorats y el silenci d'aquet carrer deixarà sentir el soroll de nostres besos que

al esclatar sobre els llavis, ressonarán en les cambres antigues.

OCTAVI PELL CUFFÍ.

Barcelona, Janer 1906.

Sempre l'amor

Cada día's reunien a la mateixa taula, al café de Espanya, entrant a la esquerra, la del recó.

El primer de compareixer casi que sempre era'l Manel, un xicot molt tranquil qu'havía passat tot el día, encaixonat en les quatre parets de fusta d'un escriptori, demunt d'un timboret alt, fent factures y cartes d'avís de giro, ab el cervell plé de números.

Després sense ordre correlatiu anaven compareixent els altres tres. L'Arcis, un saltataulells molt xerraire, en Ramón el més formalot de tots, may gastava cap broma y admetia les de'ls altres ab somris resignat; y'l Joan el mes trempat de la colla, may estava quiet y no parava d'enrahonar; en tot hi trobava motiu per dirnhi una de les seves.

El mosso cada dia ja tenia amanides les quatre tasses pel café y els el anava abocant aixís qu'ells arribaven.

Al ratet de pendre'l café s'comentavem els assumptos mes culminants del día. El Manel, ab un llapis, els feya veure ab números, demunt del marbre, els mils quilos de carn humana que s'estalvia cada día Russia després de firmada la pau; o un calent d'un sabi alemany qu'havía arribat a saber quan tardaría una tortuga per arribar a la lluna ab son pas natural.

L'Arcis, explicava qu'havía venut tres canas y mitja de borreta ab flors blaves a una cosidora molt gentil y que ja casi se l'havía feta seva.

—Hem quedat per diumenge a la tarda a la *Maravillosa* y li he compromés tots els balls.

—Aixís digues qu'es sardina al cove—exclamá'l Joan escurant ab la cullareta el sucre del cul de la copa, y després.

—Y donchs Ramón,—va dir dirigintse a'n aquest—com van aquets amors?

En Ramón per tota resposta va fer un gesto que donava a comprendre qu'aquella conversa l'empalagava.

L'Arcís va cridar al mosso perquè tregués les copes, aixugués la taula y portés el dómino, y va comensar la *manilla* cotidiana. Allí tots quatre hi escorrien el such de'l seu cervell tot saborejant l'aromátich fum de'ls de mitj ral.

—Jo'l tinch—fa'l Joan donant ab una fi-cha un cop molt fort a la taula: era'l doble sis.

—Passo—diu l'Arcís.

—¡Tant aviat!—demana'l Manel jugant el sis quatre.

En Ramón sense obrir la boca posa'l quatre cinch.

--Sisos—crida'l Joan mirantse ab satisfacció al company de la dreta.

—Y aixó qu'avuy ens toca guanyá—fa aquest reullant les set fiches qu'encare te al davant.

—Tres dies seguits que'ls pelém—respón en Manel.

—Y avuy farà quatre—cridá'l Joan posant el quatre doble.

—Una *tresina*.

—Una *punta*.

—Un dos.

—Sisos y tancat—exclamá'l Joan content, extenent els tantos y contant els dels contraris—nou, dotse y vuit, dinou, vintiset, trenta sis. Apunten quatre, Manel.

Y per aquet camí seguía la *manilla* cada día, fent gatzara y picant fort al marbre. Era la taula mes baladrera del café; cridava l'atenció de tothom. Pero, aixó si, en Ramón casi sempre callat.

—¿Que fas tant ensopit?, crida y mou brega com nosaltres—l'hi feyen els demás.

Y ell sempre ab la mitja rialleta forsada no sabia que contestals.

Era la partida mes constant de totes, tant si plovia com si feya fret com si no'n feya, cap dels quatre faltava a la tertulia. El motiu tenia de ser molt gros perque n'hi manqués algú. Per aixó el día qu'aixó succehia, aquella taula no semblava la mateixa; no hi havia gatzara ni brometa, y com que no s'hi feya la manilla tampoch s'hi feya escandol.

En Ramón era'l mes constant. En quatre anys no havia faltat més qu'un sol dia y encara va ser perque no's trobava gaire be.

Per aixó tots varen extranyarho tant aquella nit que varen tocar les deu y'l Ramón no havia vingut, perque's pensaven qu'estava malalt y s'en condolien, puig era un bon amich.

La reunió va transcorre molt ensopida. A'n en Joan semblava que se l'hi hagués agotat el dipòsit dels xistos y els altres dos no tenien el bon humor dels demás dies.

Així va passar la vetlla parlant mes del amich que faltava que d'altres coses, fins que van anarsen cadascú a casa seva.

Al endemá també varen reunir-se'ls tres amichs, pero no va ser a la nit, ni al café. Eren les quatre de la tarda qu'anaven tots tres junts al acompanyament d'un enterro.

En Ramón s'havia suïcidat.

A la nit, al café d'Espanya, entrant a l'esquerra, la taula del recó, estava buida. Les copes ab les culleretes y'ls platets del sucre semblaven esperar als quatre amichs que no varen compareixer.

J. FOLCH.

En Xinxola

I

Perqué l'hi deyen? ningú ho sabia. Havía plogut a'l poble, com un aucell de pas.

La brivalla l'hi va treurer y ell s'hi entenía, quant ja fugida la impressió extranya de sa vinguda per la carretera arribant des-cals habillat de roba groixuda amarada en suor que's pastava ab la pols blanca de que n'era aytalment enfarinat, y treta la sospita que la seva fatxa inspirava a les comares que se'l guaytaven de reull.

Captava: demanava ab veu embarbossada les resquicies, els rosegons, lo que l'hi donguessin; s'arresserava a les nits caldes d'aquell istiu xafogós a qualsevol marge ó runa de pared, y de día tomba que tombarás pe'ls quatre carrerons de la vileta marinera, pidolant arreu y mirant a tothom ab sos ulls grans, d'expressió vaga, beneytosa, dibujantse-l'hi dessota'l pel moixi roig-gri-sench que l'hi feya de barba un somris bestial, estúpit, com volguent dir a'n aquella gent de pau: «feu m'hi passar per bestia, pro no soch pas de les que fan mal.»

Tothom se'n va convencer de que'n Xinxola era beneyt: la brivalla que ja l'hi havia perdut la por, el seguía arreu com un aixam de mosques saballoneres, primer ab la tafaneria que sosleva tota cosa estranya, després fent-ne d'ell objecte de tots els mals instints: no'l deixaven may. A vila, l'hi feyen contar rondalles per dugues figues de moro, cantar cançons per una burilla, y quant l'home's trobava a'l bell mitj de la seva feyna, de'l seu taral-leig monoton y discort, el plantaven en sech fugint a tot correr, y de lluny fent-l'hi ganyotes l'hi enjegaven a escanya veu la cantarella de'l Bernat pescaire! Bernat xinxola!; a'l defora, l'empaytaven a tomacades, a cops de terrós, y també l'hi plovién pedres a'l pobre Xinxola que fugía esverat barbotejant no sé si malediccions o beneyteses; y quant era lluny, s'hi girava

també a cops de rochs que no arribaven, y malehía mes fort sense deixar lo somris estult ni la expressió vaga de sa mirada folla.

II

Potser no l'havía vista may a la mar, que a tret de fona de la vila arramblava'l sarrell de puntes blanques de'l seu mantell blau: no gosava acostar-s'hi. Se'l mirava de lluny, se'l escoltava desde l'estrém de'l carrer, ahont les mestresses xafardejaven tot apanyant les xarxes y palangres, mentres se'n reyen d'ell que no'n feya cas, que no les sentía, que no les veyá; no mes veyá y sentía'l mar que descapdellant-se a la sorra hi mormolava un bes infinit.

Va trigar molts dies a arribar hi fins a l'aygua. Be veyá qu'hi anaven els vilatans, la patuleya que l'entebornía ab sa companya ineludible, y que'l sacsava ab ses entremaliades dolenteries; bé guaytava cóm de la estació, quant arribaven aquells cotxes que corrien, volaven, arrossegats per un maquinot qu'esbufegava, en sortien una altre mena de gent com no n'hi havia casi cap a'l poble, de vestits estranys y que també feyen cap a mar passant per devant seu: no'ls estenia la má, que potser l'hi feyen por, qui sap si fástich, enveja ni ho crech.

Malgrat la espessa boyra qu'enterbolía'l seu cervell, se'n havia fet un concepte instintivament sublim de l'aygua blava fins a un culte idolátrich, inconscient, egoista: per aixó no hi anava a veurer-la d'aprop; oydá, temía profanar-la, rebrer-ne un despit com de la gent de terra!.. pro s'hi acostava cada dia mes, fins que no poguent-se deturar, hi arribá d'una revolada.

Lo somris estúpit va tornar-se una ganya terriblement joyosa quant ab sos peus bruts, descalços, trepitjá la sorra humida per les rompents de la nit passada, y poch a poch, rondinant, ¡qui sap! si un himne de tall salvatge, si un prech de cor d'infant, restá parat, y estenenent fins a'l horitzó aquella miradota buyda qu'allavors s'il-luminava de

conhortadora frisansa, va escorcollar-ho tot, lo vol de les gavines, els claps vert-negres de'ls treoms y munts de bova, els llambrechs de'l sol rohent qu'estitllaven a'ls arrissos de'l lleveig, el rintxos cargolats de les ones que's desfeyen, y obsesionat pe'l mormoll de la bromera enjogassada, va empendrer un taral-leig monoton, esllanguit fantásticament lletj, y qu'era aytal volta el reflexe complert d'aquella natura primitiva, vulgar, escarrencida, allavors trasbalsada per la bellesa sublim que d'arreu la rabeijava.

D'allavors no hi va mancar jamay, fora de les captes no'n tenia cap mes de feyna, qu'ajaures a la sorra ó seures enxancarrat a un pedrot de cap surant, tot sovint a'l penyal espadat de la farola badant, sempre, taral-leijant, com si n'hi aprengué moltes d'harmonies a la eterna cançó de les onades.

La brivalla ja no'l seguía: no'n treyen d'ell ni un qüento ni una cançó mal grunyida, ni un cop de pedra: va restar sol. No hi anava a la taverna. ja no'ls odiaba a'ls vestits estranys que baixaven de'ls cotjes raents, fins els hi estenia la má.

III

Va arreplegar-los; s'el mirava y remirava fentlos trinar uns ab altres aquells vint cén-tims que tants estalvis l'hi costaven. A'l cap de vall ja no se'n cansaria, xiulant y cantant a mitja veu, pertenint devades pera agafar els acorts de l'aigua manyaguera y les estridencies sublimes de les montanyes copisses... un flaviol ho faria tot.

Y una matinada tan-tós s'obrien les portes y reviscolava la vileta desendropint-se com lo cel que badallava deixant la polsina d'or que llensa arreu un trench d'Octobre, en Xinxola va deixar lo seu jas de'ls porxos de la *Sanidad*, y xano xano se las va endressar a la tenda la gabatxona, passant y repassant a cara y creu les quatres pessas, dient-se a que hi venien aquells lleons que l'hi semblaven gossos, aquelles fatxes d'homens estúpits, y malehin perquè la gent

s'hi afanyava tant arreplegant-ne, si eren negres...

Y entrá a la tenda després de badar a l'escampada barreija que radera'ls vidres bimbollats d'aquell troç d'aparador anunciaba els articles en venda, y que d'amuntegat, esburriat y plé de pols més semblava una gabia de moscas ó una parada d'encant: nines botiplenes, pilotes de drap, boles y xiulets, mistos y fregalls, espelmes, capsas de midó, cartipassos, s'hi agombolava a norris tot un embolich de futeses, mostres de quelcom pitjor. Tot l'hi feya goig: fins les capsas de sorpresa, les auques, les fulles de soldats, y mes que res, els floviols de fusta vermella penjats a gatas prop d'un rastre de llangonises y d'un feig de ciris grochs que feyen de mosquer.

Va demanar-ne una. Sense bufar va fer-hi jugar els dits pe'ls traus rodonets que semblaven forats d'un vesper de franch y deixant anar una per una, damunt del taulell apegalós aquelles quatre pessas que prou l'hi costaven, ja mitj lluhentes de tant petonejarles, es ficá aquell traste a la pitrera, a frech de carn, desant-se'l com si fos un tresor, y avall, cap a la mar, cap a la seva deria, parlant a la cançisa, estarrufat com un brivall que ve de fira.

IV

En Xinxola ja no feya por, no feya riurer, res mes que llástima. Lo flaviol ja l'havia perdut lo color de cirera de tant bavejar-l'ho; no'n treya mes que xiscles de galápat, pius de moixó, xiulets de murri, tot ab dissonancia aixorbadora. Bufant-hi dalitós, bellugava'ls dits nuosos ab frisansa engeniosa que semblaven potes d'una aranya que filés: s'atura va en sech acotxant l'orella cap a l'aigua volguent-ne sorprendrer les modulacions armóniques que l'hi retronaven fins a'l cor encisant aquella natura xorca que potser no tenia altra corda polsable, altra sentiment, y sempre colgat d'instints brutals y deries folles, fins que va desenrunar-l'ho el mar ab

sa tendra poesia y sa potentia rabia... y tornava a bufar, a l lensar notes estranyes d'aquell bocinot de fusta que semblava una serp esporuguida.

Y son rostre abans petrificat ab la rialleta buyda, passava allavors de la candidesa d'un badoch a'l riurer histèrich d'un esperitat, a la fatxa concirosa d'un artista; prenía tantós la somniadora melangía de vident y la rabia nerviosa d'epileptich, tocava, tocava, acotxan-s'hi a l'aygua riallera, abalansant-s'hi pe'l tallat de la roca superba ahont hi seya cames enfora, repenjant-s'hi com si volgués refregar-s'hi pera entendre-la millor la immensa xerrameca de tons infinits qu'arpeggiava la mar fonda que tant dolçament l'atreya.

L'endemá en Xinxola no va passar la capta; ni de'l poble, ni de la platja's veyá retallada pe'l blau de'l cel, la fosca silueta de'l poble boig, de'l boig pobre allá dalt a'l cingle de la farola.

A la sorra, anant y tornant ab els prims de l'aygua, hi jeya el flaviol vermellós.

JOAN FERRER.

Meditacions lleugeres

(DE L'ORGULL)

Fa pochs dies que al intervenir en una conversa pera expressar sincerament el meu criteri, se'm motejá d'orgullós; pro com tinch la costum de ofegar ab sinceritat els sòptats impulsos per meditar ab calma els insults que'm prodiguen y les observacions que'm fan, vaig posarme a pensar sobre'l mot que se m'havía enjogat com a caustich anatema y pensat, pensat, vaig felicitar-me del insult d'orgullós boy admirant l'extens domini d'aquesta passió.

Potser, aquestes sòptades declaracions qu'ingenuament expresso, em farán acreedor a la vostra antipatía. pro si teniu paciència sobrera y'n voleu l lensar llegint-me, al esporsarvos tot lo que se m'acudi al recordar l'insult que van propinar-me potser lograré rehabilitarme de la mala impressió que probablement os ha causat mon comens tot rehabilitant al ensemps l'orgull.

D'ell en tenim un mal concepte; el tenim per un defecte repulsiu y fins el meteix mot se'ns fa repugnant y execrable, perque no volem reconeixè'l en nosaltres mateixos, y perque per una excesiva vaguetat de concepte el confonem ab la superba altanería que a voltes ve a ferir nostra dignitat.

L'orgull es—per mi—l'amor que quiscu te a lo seu, l'instint de conservació devingut concient al progrés de l'especie. Perxó creix a mida que l'home avansa en son propi coneixement, y es manifesta robust en els grans homes, perxó cada día la societat sent més impetuosos anhels de millorament a mida que va descubrint son valer.

Ell es un sentiment de llegítima y benefactora forsa, de potentia afirmació, sens el que l'individuo esdevindría masell, sens aspiracions, sens res que'l personalisés, y la societat estaria mancada d'impuls condemnada a mortal inercia.

Ell es la ferma base hont l'individuo apoya'l monument dels seus ideals, es la constant afirmació actual destinada a sostenir a totes les que en potencia criden a l'eterna renovació.

La influensa del orgull es tan gran qu'entra en totes les accions que mes personalisen nostra vida. Pot concebir-se cap acte digne, cap obra nova sens el seu impuls?

Tot lo que anima nostres aspiracions, aquet clam secret de nostra consciencia que ens encoratja a la lluyta, aquet batech potent de nostra voluntat que'ns fan sentir forts y'ns omple de fe en nosaltres mateixos; qué es més que l'orgull, que l'impulsiu

orgull que'ns fa aixecar altives nostres testes en les tempestes de la vida per esguardar esperansats l'esdevenir?

Mes a pesar de que sa influensa encalsi a tot-hom, son ben poch els que's confessen orgullosos.

Gracies a una moral encarcarada que restringint totes nostres manifestacions característiques priva de que'ls actes que reglamenten s'anomenin, pro no veda que s'executin destorbant aixís el nostre propi coneixement y amagantnos en el cas que'ns ocupa la noció del nostre orgull.

Pro no tenim pas de buscar gayre per descobrirlo fins en els actes mes corrents de la vida.

En efecte. Quan ens afligeix una desgracia, el recort de pitjors desgracies ajenes ens aconsola—Sempre hi ha un pitjor!—esclamen rutinariament per resignarnos. Y aixó, que's si no l'orgull d'esser mes afortunats que'ls demés fins dintre la disort?

Quan l'alegría ens inonda compararem ab els altres per creures mes ditxosos.—Som mes felissos que tot-hom!—esclamem esbojarrats, sens darnosen compte. Y aquesta comparansa, que's sino l'ansia de satisfer el nostre orgull?

Y aixís, en totes les circumstancies de la vida, comparem nostre estat al dels demés per satisfer l'orgull de contans entre'ls mes felissos, quan ens plora l'infortuni.

L'orgull entra en tots els actes de la nostra vida y l'acció mes humil es la que mes orgull demana en recompensa.

El modest—que vol ser modest—ho es per satisfer l'orgull de ser-ho; Lo mateix el bó—que vol ser bó y el sabi—que vol ser sabi. Puig en totes nostres accions, fins les que califiquem de desinteressades, hi cerquem aquell intim aplaudiment que us rubleix de satisfacció y es l'esclat de joya del nostre orgull.

Jo crech que tot-hom per poch que pensi reconeix el seu orgull y l'aprecia y l'amaga carinyosament.

Encara no he conegut ningú que renegué del seu orgull ans al contrari; sé de molts que passaven per molt modestos y que a copia d'humillacions se'ls ha encés l'orgull que pretenien ofegar.

Y es que l'orgull,—per més que certs hipócrites aparenten volguer enganyarnos ab lo contrari—está en nosaltres, íntegra nostra naturalesa, y es per tant imprescindible, capitalment necessari per caracterisar les nostres accions.

Notareu un fenomen que la mateixa freqüencia escusa l'atenció. Y es que'l mes orgullós es el que mes s'enutja de l'orgull dels altres, com també, tot-hom al sentir ferit per l'agé orgull, s'olvida de que's orgullós y pren a'l orgull com un mal extrinsech completament estrany a sa naturalesa.

No crech qu'aqueixos fenomens estiguin fora de la ley que regeix a tots els judicis que de les passions fan els homes. Aixó es, l'oblit que'l jutje sofreix d'aplicar, en cada cas, una adaptació de la máxima que jo tinch per síntesis de totes les lleys. «Lo que no vulguis per tu no vulguis per ningú»; pro a més d'aixó hi ha un altra causa que'ns el fa aborrible, ella es la vaguetat de concepte que tenim de l'orgull que'ns fa que preguem per tal molts actes opressors y mortificants exercits per la superioritat complerta o parcial de algún o alguns próxims envers nosaltres.

En aquets cassos ja no es l'orgull lo que'ns fereix, es superba tiranía; puig l'individuo que injuria el nostre amor propi apoya son valer en ventatjes d'ordre relligiós, politich o económich: allavors ell ja no obra en virtut de un amor a lo *propriament* seu, si no que prenent per seves totes les prerrogatives que'l superiorisen, preten exercir sa altanería sobre'ls que creu inferiors.

Jo crech que l'orgull may deu traspasar de'l individuo; ell te d'encendrer la fe en nosaltres mateixos, no per tiranisar als demés, si no per mostrarnos hi mes sincerament.

Cada hu deu sols enorgullirse de lo verament seu, de l'obra de sa vida, de tot lo que fa per viurer, de lo que produeix de lo que transforma; en una paraula, de tot lo que contribueix a fer mes digne l'existencia.

—
Veus aquí esbossada la rauxada de pensaments que'm desperta l'estimul de un insult.

No cal dir qu'ells pretenen justificar mon orgull boy al ensemps que m'encomanen ardidesa perque a la primera ocasió em siga reiterat l'epítet d'orgullós.

Es un insult que m'afalaga.

Per, conquerirlo he fet proposits de mostarme sempre tal com soch, expressantme tal com sento y penso.

J. MESTRE PUIG

* *
* *

Els revolucionaris comprenen a la paraula, llibertat, lo mateix qu'hi comprenen els governs contra quins lluytan, es a dir: el dret—(protegit per la ley, y aqueixa imposada per la violencia)—pera fer cadascú tot lo que no atenti a la llibertat de'ls demés. Pro com els actes que atentan a la llibertat de'ls demés homes están definits d'un modo diferent segons lo que'ls homes creuen esser lo dret sagrat de'l individuo, allavores la llibertat segons aqueixa definició no es més que'l permís pera poguer fer tot lo que no prohibeixi la ley, o mes exactament, la prohibició igual pera tots, de some- tre, sota pena de càstich, els actes que atentin a'ls que s'ha reconegut com a dret de'ls indivi- duos. Veyeu donchs perquè segons aqueixa de- finició's te a la llibertat, la majoria de vega- des, com una violació de la llibertat humana. Per exemple: nostra societat reconeix a'ls go- bernes lo dret de disposar de'l treball (impos-

tos), fins de la persona (servey militar) de'ls ciutadans. Se reconeix que alguns homes tin- guin el dret de possessió exclusiva de la terra, y malgrat aixó, es evident que aqueixos drets, a'l protegir la llibertat de'ls uns, no solsament no donan llibertat a'ls altres sino que de'l mo- do mes brutal priven a la majoria de disposar de son treball y fins de la seva persona.

De modo que la definició de llibertat com dret de fer tot lo que no coacti la llibertat de'ls altres, tot lo no prohibit per la ley, no corres- pon, evidentment, a'l concepte que's dona a la paraula llibertat. Y no pot esser d'altre mane- ra, perque una definició com aqueixa, atribueix a'l concepte de llibertat la qualitat de cosa po- sitiva, mentres que la llibertat es un concepte negatiu. L'home es lliure solsament quant nin- gu' l'hi prohibeix, sols amenaces de violencia, executar certs y determinats actes.

Y per aixó a una societat ahont els drets in- dividuais están definits, y ahont s'exigeixen o prohibeixen ab pena de càstich, actes determi- nats, els homes no poden esser lliures. No mes podrán serho quant tots estiguen convensuts per un igual, de la inutilitat é ilegitimitat de la violencia, y obeheixin les regles estatuides, no per por a la violencia, sino per la convicció rahonable.

TÖLSTOI.

Conte

Feya molt de temps que'n Joan Serquy y en Juli Debot estaven completament arruinats fins al ex- trem de que, apart de'ls antepassats del *Boulevard*, ningú se'n recordava d'haverlos vist ab cap diné.

En molt pochos anys Debot s'havía fet malbé una modesta fortuna y en quant a Serquy no havia sigut may amo de rés que valgués la pena. Les necessitats de l'existencia els hi havien privat d'exercir qual- sevol professió y les seves families eren desconegu- des. Pel demés vivien bé, vestien ab elegancia y

freqüentaven la millor societat. Casi tenien tots dos la mateixa edat y gosaven encare d'una envejable reputació.

El seu bon humor y alegría inalterable els hi proporcionava sovint invitacions, y gracies a n'aquestes qualitats personals s'els hi perdonaven els repetits *sabllassos* que constituïen son únic recurs, puig si's mantenien era per medi d'aquesta delicada varietat del empréstit a la que encare no s'hi ha donat un terme eloqüent.

Si demaneu, per exemple una quantitat a qualsevol persona prometentli tornarli en plasso determinat, feu un empréstit. Si, al contrari vos contenteu dihent a un amic o conegut:—deixem mil pessetes—sense compromís de tornarles, aixó es un *sabllasso*.

Serquy y Debot eren mestres en aquell art tant temible. Cada hu d'ells tenia'l seu mètode especial, d'èxit reconegut diferents vegades.

La farsa de Serquy consistia en un tacte exquisit que l'hi permetia endevinar el moment oportú en que podia intentar una bona operació. Sabia si el seu client havia guanyat al joch y tant sols empleava escasses paraules en les seves manyes.

Debot era'l home ple de verbositat; sa paraula somrienta feya obrir totes les bosses sense cap dificultat.

Abdós vividors gosaven d'una existencia tranquila, lliures de pesimismoes y entregats al sens fi de capritxos del etzar.

Pero, ja feya temps que Serquy y Debot, atravesaven una pesada crisis; els negocis no'ls hi anaven gens bé y abdós eren víctimes d'una calma desesperant. Acabaven de passar una setmana ab molt poch diners, menjant en restaurants baratos y en tavernutxes ahont hi feyen consideracions sobre les dificultats de la vida a París.

No obstant, un y altre deyen que feyen economies, mentres esperaven temps millors.

Per enutjoses coincidencies la major part dels seus clients estaven de desgracia. Blache qu'era home després—si es que n'hi hagi—havia perdut jugant una quantitat faulosa. Dick acabava de perdre un dineral a les carreres de cavalls y altres causes consemblants havien mermat la fortuna dels seus millors amichs. May s'havien trobat Serquy y Debot tan apurats.

Al fi, una nit, al passar Debot per la sala del joch del Club, com de costum pera saber noticies va arregar rumors de que Boisgenot, acabava de tallar una forta banca qu'havia derrotat a tots els jugadors, y qu'encabat s'en havia anat.

Debot va dirigir-se desseguida a casa de Boisgenot y ab una targeta va deixar l'ordre al criat de que'l

despertés a les deu del dematí. A dos quarts d'onze ell ja hi era.

—El senyoret ha sortit—l'hi va dir el criat—pero aviat tornarà perque te convidats a dinar.

—Donchs l'esperaré en aquesta sala—respongué Debot—y es posá a llegir tranquilament un periódich; pero encare no havia tingut temps de recorre quatre ratlles quan el criat tornava a obrir la porta y entrava un senyor elegantment vestit, ab guants blanchs, y botes de charol, y ab el somris als llavis: era Serquy.

Debot y Serquy se varen catxar la ma y varen arruar el front.

—Com aném?

—Be, ¿y tú?

—¿Com es que no'ns vam veurer ahir a la nit al Club?

—Hi vaig anar tart y'm van dir que t'en acabaves d'anar.

—¡Ah!...

Abdós varen callar: no'ls hi cabia cap dupte de que l'un y l'altre portaven el mateix intent, pero per altre part eren massa correctes per permetres certes alusions fora de to.

Resolts a no abandonar el terreno, al cap d'un rato varen comensar a enrahonar de coses indifereents, procurant no introduhirhi el nom de Boisgenot com si no fossin a casa seva.

Va passá mitj hora. De sopte Debot cridá al criat:

—¿Estás segur—va dirli—de que'l senyoret ha de venir a dinar?

—¡Seguríssim!

—¡Está bé!

El criat va retirar-se y Debot girantse va dir a Serquy:

—A tu ja t'ho puch dir tot sense cap reserva! Que bon xicot que's en Boisgenot! ¡No't pots figurar l'agrahit que l'hi estich! El més passat em va deixar cent *lluisos* ab una amabilitat poch corrent.

¡Qué son clars avuy els que deixen una quantitat aixi a un amic! Te confesso qu'aquest dematí al rebre dinés de casa en lo primer qu'hi pensat ha sigut en venir a tornar els cent *lluisos* a n'en Boisgenot. Per aixó he vingut ¡es tan bon xicot!

—De primera!—exclamá Serquy.

Y com qu'estava cansat d'esperar perdent per un moment la serenitat va pensar ab tota la candidesa:

—L'ocassió no pot ser millor. ¡Tornaré després de dinar!

Y aixecantse va dir al seu amic:

—Com qu'he vingut exclusivament a demanarli detalls de les carreres de demá, ja'l veuré a la nit. Fins a la vista donchs.

Y s'en va anar.

Y va ser Debot aquesta vegada'l que va donar el *sablasso* a Boisgenot.

ALFRED CAPUS.

Traducció d'Angel Blanch.

Ecós del "Centro"

Por parte de la Comisión al efecto nombrada, se está activando la reforma del «Reglamento del Centro de Lectura.»

Dentro de breves días debutará en el teatro de esta Sociedad, la celebrada compañía lírica dirigida por el aplaudido actor D. Rafael de Lara.

Queda abierto un abono de 5 funciones, cuyos precios constan en la tablilla de anuncios.

Se están activando los trabajos para la convocatoria que la Junta de la casa dirigirá en breve á los señores profesores de instrucción primaria de esta localidad, con objeto de cumplir un acuerdo de aquella, encaminado á la creación de una sección de Pedagogía, cuyo funcionamiento dentro del «Centro de Lectura» sería, en orden á autonomía, análogo al de las demás secciones de la casa.

Al propio tiempo se gestiona la creación de otra sección que se denominará Sección lírico-dramática del «Centro de Lectura», cuyo título indica claramente el objeto de la misma.

En el local de la «Sección Artística», se están ultimando los trabajos para la instalación de una linterna eléctrica para proyecciones fotográficas, á cuyo objeto se cuenta con una nutrida y selecta colección de diapositivas.

Accediendo con exquisita galantería á la instancia de la propia «Sección Artística» el *Centre Excursionista de Catalunya*, cooperará valiosamente á los propósitos de aquella entidad, prestando una serie de memorias de diferentes excursiones realizadas por señores socios del *Centre*, acompañadas de buen número de diapositivas relativas al asunto de dichas memorias.

Estas memorias y diapositivas, serán objeto de

sesiones extraordinarias, á las cuales serán invitados los socios de la «Sección Artística» y sus respectivas familias.

Concurso y Exposición Nacional de Arte fotográfico

AL convocar la SECCIÓN ARTÍSTICA del CENTRO DE LECTURA su primer Concurso de fotografía, en Abril de 1903, tuvo por único móvil contribuir al desarrollo de lo que por entonces juzgaba como auxiliar poderoso del arte.

Hoy, que en virtud de los procedimientos modernos ha adquirido la fotografía el derecho de ciudadanía en la República del Arte, título que ya nadie osa disputarle, la SECCIÓN ARTÍSTICA del CENTRO DE LECTURA, de acuerdo con la Junta de Gobierno del mismo, y en cumplimiento de su misión, convoca á todos los profesionales y aficionados españoles para el Segundo gran Concurso y Exposición nacional de fotografía y Primero de Arte fotográfico, que se celebrará en Reus en Junio de 1906, bajo las siguientes

BASES

1.ª La exposición se dividirá en dos grupos:

- 1.er Grupo. Comprenderá exclusivamente las obras fotográficas cuyas pruebas se presenten tiradas sobre papeles pigmentarios: gomas bicromatadas preparadas por uno mismo, carbones Artigue, Doble transporte, Fresson, Farinaud, etc.
- 2.º Grupo. Estereoscopia.—(Este grupo se subdivide á su vez en dos secciones):
  - A Positivas estereoscópicas en cristal, de $8\frac{1}{2} \times 17$ ó 6×13 centímetros.
  - B Positivas estereoscópicas en cristal, de 45×107 ^m/_m.

2.ª Podrán ser expositores todos los aficionados y profesionales españoles ó residentes en España ó bien que, residiendo en el extranjero, acrediten su nacionalidad española.

3.ª El número de trabajos que podrá presentar cada concursante es ilimitado; pero solo se admitirán las que ofrezcan un carácter artístico bien deter-

minado, tanto por el asunto como por su ejecución técnica y sean originales.

4.ª Las pruebas sobre papel se enviarán pegadas en cartulina gruesa ó con marco, anotándose, en la parte inferior de la misma, el título con que se distinga cada trabajo, y tema á que se destine y al respaldo un lema que no exceda de tres palabras, con indicación del procedimiento pigmentario empleado.

Las dimensiones de las fotografías no tendrán otro límite que el de ser por lo menos del tamaño 9×12 centímetros y el máximum de 60×70 centímetros.

5.ª Estereoscópicas. En la sección **A** se admitirán positivas estereoscópicas, en cristal, de diversos tamaños pero presentadas en placas de 8½×17 centímetros ó 6×13 centímetros precisamente. Las de 8½×17 estarán protegidas por otro cristal de igual tamaño, aplicado sobre la gelatina; entre los dos cristales habrá un recuadro de papel negro y en este deberá escribirse, el título del trabajo y un lema que no exceda de dos palabras; ambos cristales deberán estar bien sujetos en todos sus bordes por una tira de papel negro que no cubra lo escrito en el recuadro. Las de 6×13 centímetros y

Las presentadas en la sección **B** (45×107 milímetros) no necesitaran doble cristal ni recuadro de papel, pero deberá escribirse, sobre la gelatina de la faja central de las mismas, el título de la fotografía y un lema que tampoco exceda de dos palabras.

Para las secciones **A** y **B** será condición precisa el presentar por lo menos 12 fotografías.

6.ª Deberán llevar un solo lema para cada grupo todas las fotografías que correspondan á un mismo autor; y se incluirá en cada envío un sobre cerrado que, además de llevar escrito al exterior el lema de las mismas y tema correspondiente, contenga en su interior una tarjeta en que se consigne dicho lema con el nombre y apellidos del autor, su domicilio y localidad en que reside.

7.ª El plazo de admisión de los trabajos que se remitan al concurso, comenzará á contarse desde el 15 de Marzo y terminará el 15 de Junio á las 8 de la noche.

8.ª Todos los envíos se consignarán al Presidente de la SECCIÓN ARTÍSTICA del CENTRO DE LECTURA de Reus, y deberán entregarse *libres de todo gasto*, dentro del plazo señalado, por un representante de interesado á quien se facilitará un recibo del paquete ó paquetes que se entreguen. Los expositores que no tengan representante en Reus podrán enviar sus obras por ferrocarril ó por correo (pero libres de todo gasto y sin que figuren como remitentes los mismos interesados) adjuntando el nombre y domicilio de la persona á quien ha de dirigirse el acuse de recibo.

9.ª Empaquetado de las fotografías. Se recomien-

da que sea lo mejor posible, pues las que lleguen deterioradas no se admitirán. Las estereoscópicas deben mandarse en cajitas de cartón ó madera de modo que los cristales no sufran movimiento alguno dentro la caja.

De cualquier accidente que ocurra en el envío, se dará inmediato conocimiento al remitente del mismo para que se pueda si hay tiempo subsanar la falta. Aún para estos casos el plazó de admisión señalado será improrrogable.

10.ª Se considerarán fuera de concurso, y serán expuestas sin opción á premio, las fotografías que se encuentren en los casos siguientes:—I. Que estén hechas ó presentadas por individuos del Jurado.—II. Que hayan obtenido premio de honor ó primer premio en otra exposición ó concurso.—III. Que hayan sido entregadas ó enviadas sin ocultar el nombre de su autor.—IV. Las presentadas al *grupo segundo* y cuyo número no llegue á doce.

También serán expuestas, sin opción á premio las que se presenten con la indicación *fuera de concurso*.

11.ª Las fotografías premiadas y todas las estereoscópicas que se hayan presentado con opción á premio, quedarán de propiedad de la SECCIÓN ARTÍSTICA con el consiguiente derecho de reproducirlas por cuantos medios estime oportunos, siempre empero, por los mejores procedimientos conocidos.

Los autores de las fotografías presentadas *fuera de concurso* deberán hacer presente si después de haber sido exhibidas han de serle devueltas ó han de quedar en beneficio de la SECCIÓN ARTÍSTICA.

12.ª Un Jurado de admisión compuesto de individuos de la SECCIÓN ARTÍSTICA rechazará toda fotografía que no se ajuste en absoluto á lo preceptuado en las presentes **Bases**, siendo potestativo en dicho Jurado rechazar aquellas fotografías que, aún ajustándose á estas condiciones entienda que no deben figurar en el Certámen por ser su ejecución excesivamente defectuosa.

13.ª El Jurado calificador, cuyo fallo será inapelable, lo constituirán el Sr. Presidente del CENTRO DE LECTURA, y personas de reconocida competencia en los diversos ramos del arte. Este Jurado calificará los trabajos; adjudicará por mayoría de votos las recompensas acordadas; y estará facultado para declarar desiertos los premios que, á su juicio, por insuficiente mérito de las fotografías presentadas, no deban adjudicarse.

Antes del 1.º de Julio se publicará el fallo del Jurado en una circular que recibirán los interesados ó sus representantes.

Los sobres de los expositores que no obtengan recompensa serán quemados sin abrir, tan pronto como se haga la calificación.

14.ª El Jurado se reserva el derecho de poder solicitar de los concursantes premiados, cuantas noticias estime convenientes sobre el trabajo premiado, al objeto de evitar el que se presente algún expositor con trabajos no ejecutados por sí mismo.

15.ª Las fotografías admitidas serán expuestas publicamente en el Salón de la SECCIÓN ARTÍSTICA del CENTRO DE LECTURA, inaugurando su Exposición una vez se haya hecho público el fallo del Jurado.

16.ª Después de cerrada la Exposición las fotografías no premiadas serán devueltas á sus autores, mediante la presentación y entrega del recibo que acredite la pertenencia. Los gastos que ocasione cualquiera devolución por ferrocarril ó por correo, deberán satisfacerse anticipadamente, por el interesado. Todas las fotografías que no sean retiradas después de los treinta días de cerrada la exposición, quedarán de propiedad de la SECCIÓN ARTÍSTICA.

17.ª La Sección Artística adoptará las mayores precauciones para la mejor conservación de las fotografías que reciba, declinando toda responsabilidad en caso de cualquier accidente de fuerza mayor, así como en los deterioros que puedan ocurrir durante los envíos por correo ó por ferrocarril.

18.ª Todos los casos imprevistos, que ocurran, serán resueltos por la Junta Directiva de la Sociedad, á cuyos Secretarios pueden acudir, dentro del plazo de admisión, cuantos necesiten aclarar alguna duda; y desde el momento en que un expositor envíe sus fotografías, se entenderá que ha examinado y acepta estas 18 bases acordadas.

PREMIOS

SSS GRAN PREMIO DE HONOR 2222
consistente en una valiosa COPA DE PLATA, ofrecida por S. A. R. el Srmo. Sr. Infante D. Carlos de Borbón, con su correspondiente Diploma, al autor de la mejor colección de fotografías que se presente, sea cualquiera el tema elegido de los señalados sin que pueda entonces optar á los premios del grupo ó sección en que concurra.

PRIMER GRUPO. - Papeles pigmentarios.

TEMA 1.º ASUNTO Y COMPOSICIÓN.

Premios: 1.º Diploma de medalla de oro, y un Reloj de cristal y bronce, ofrecido por S. A. R. la Srma. Sra. Infanta Doña Isabel.

2.º Diploma de medalla de plata, y Un cuadro al óleo, ofrecido por el Excmo. Sr. don Victor M. Concas, Senador del Reino.

3.º Diploma de medalla de bronce, y Un objeto de arte, ofrecido por D. Alberto Rusiñol, Diputado á Cortes.

Menciones honoríficas.

TEMA 2.º PAISAGE, MARINA Y ARQUITECTURA.

Premios: 1.º Diploma de medalla de oro, y Una colección escogida de grabados de la Calcografía Nacional, ofrecido por el Excmo. Sr. Ministro de Instrucción Pública.

2.º Diploma de medalla de plata y Un objeto de arte, ofrecido por el Excmo. Ayuntamiento de esta Ciudad.

3.º Diploma de medalla de bronce, y Un objeto de arte, ofrecido por el Excmo. Sr. D. Agustín Sardá, Senador del Reino.

Menciones honoríficas.

TEMA 3.º DESNUDO.

Premios: 1.º Diploma de medalla de oro, y Un objeto de arte, ofrecido por el Excmo. Sr. Marqués de Marianao, Senador del Reino.

2.º Diploma de medalla de plata, y Un objeto de arte, ofrecido por D. Julián Nougués, Diputado á Cortes.

3.º Diploma de medalla de bronce, y Un objeto de arte, ofrecido por D. Antonio Albalaf, Diputado Provincial.

Menciones honoríficas.

SEGUNDO GRUPO. - Estereoscopia.

SECCION A. DIAPOSITIVAS DE 8½×17 ó 6×13 CENTÍMETROS.

Premios: 1.º Diploma de medalla de oro, y Un objeto de arte, ofrecido por el Excmo. Sr. Marqués de Tamarit.

2.º Diploma de medalla de plata y Un ejemplar de la edición monumental de «Jardins d'Espanya» (reproducciones fotomecánicas de obras pictóricas) ofrecido por su autor D. Santiago Rusiñol.

3.º Diploma de medalla de bronce, y Premio de la casa Riba, S. en C. de Barcelona, de 25 pesetas en artículos fotográficos, á elección del laureado.

Menciones honoríficas.

SECCIÓN B. DIAPOSITIVAS DE 45×107 MILÍMETROS.

Premios: 1.º Diploma de medalla de oro, y Un Taxiphote, ofrecido por Mr. Jules Richard, de París.

2.º Diploma de medalla de plata, y Un objeto de arte, ofrecido por D. Ramón Mayner, Diputado á Cortes.

3.º **Diploma de medalla de bronce, y Un objeto de arte**, ofrecio por D. Salvador Samá y Sarriera.

Menciones honorificas.

Reus, 15 de Marzo de 1906.

Por la SECCIÓN ARTÍSTICA, *El Presidente*, Francisco Batlle y Amires.—*El Secretario*, Jaime Fort y Prats.

De la quinzena

A Londres s'ha donat la primera audició del poema sonfónich «D. Quixot» del il·lustre compositor alemany Strauss. Havia sigut estrenada fa poch a Queen's-Hall y la crítica lo mateix que'l públich estava molt dividida en les seves apreciacions respecte a l'obra, puig mentres uns la califiquen de genial y hermosa, altres dihuen qu'es francament dolenta. Entre'ls artistes espanyols que vihuen a Londres les opinions están també molt contraposades; Arbós califica'l poema de lleitj y desagradable mentres que'l violoncellista Rubio en fa calurosos elogis.

La primera representació de «D. Quixot» a Alemanya va donar cop, tant es així, que no falten crítics que hi vehuen la revelació d'un compositor molt més genial y complert qu'l gran Wagner.

Jo no faig més que donar la nova, pero'm permeto creure qu'aquets senyors crítics qu'han dit aixó darrer, van molt errats de comptes.

La novela castellana acaba de perdre al més pulcre y castís de'ls seus cultivadors contemporanis y la literatura una de ses mes grans figures.

No fa gayres dies qu'en son poblet natal baixá a la tomba D. Joseph M.ª de Pereda.

Era autor d'una sèrie de noveles entre quines n'hi figuren de satíriques com el «D. Gonzalo Gonzalez de la Gonzalera», de costums aristocràtiques com «La Montálvez» y «Pedro Sánchez» y de costums del poble santanderí que son les que caracterisen al gran escriptor y les que mes nom y fama l'hi han donat. «Peñas arriba» y «El sabor de la tieruca» son dugues joyes de nostra literatura, escrites en lleuguatje castellá, pur, senzill y castís; carregades de descripcions hermoses de la mare Na-

turalesa y de pintures de tipos reals fetes de ma mestre com solsament el gran Pereda sabia ferho.

Pero si en la descripció de les costums montanyenques estava a gran altura l'autor de «Al primer vuelo», s'ens mostra també genial en la pintura de la gent del mar. «Sotileza» ens ho acredita; es una novela com n'hi ha poques.

El darrer volúm qu'encar no fa tres mesos va publicarse del immortal estilista, estava compost d'una colecció de retalls de la seva cartera que va recullir a instancies del editor, segons manifesta'l mateix autor en el prólech del llibre. Y, a fe que ja's veyia venir la mort Pereda al escriurer aquest reusench puig expressa qu'aquella obra será la darrera: tant malament se trobava ja de salut.

Ab l'inimitable pintor de costums desapareix tot, un época de la novela espanyola, una de nostres glories mes llegítimes.

Dediquemli una llágrima al que tant s'ha desvetllat pel desenrotllo de nostres lletres

S'ha estrenat al teatre Romea de Barcelona, la comedia en tres actes, original del llorejat poeta reusenench en Joseph Martí y Folguera, quin títol es: *D'amor no s'en viu*.

El teatre estava plé a vessar d'una concurrencia distingidísima que va tributar a l'obra molt bona acullida y al autor sorollosos aplaudiments.

Nostre paysá pot afegir, donchs, una nova página de gloria a sa brillant carrera artística.

Rebi el Sr. Martí y Folguera nostra felicitació y que no sigui la darrera vegada que'ns dona ocasió de ferho.

L'«Associació Wagneriana» de Barcelona ha publicat una nova versió aplicada a la música de *La posta dels Deus*, dels Srs. Viura y Pena, qu'han portat a cap el seu difícil treball ab un acert digne de lloansa.

El dijous passat va donarse una audició ab la nova lletra catalana del primer acte d'aquesta tercera jornada de *El anillo de los Niebelungos*, que va ser cantat sense suprimir res, oferint l'alicient de cantarse'l diálech de Waltranta y Brunilda que conté fragments notables, entre ells el final y puguentse apreciar degudament, gracies a l'interpretació de la Sra. Dachs y la Sra. Marcé que va cantar divinement els duos ab Sigfid.

Tots els intérpretes varen recullir frenétichs aplaudiments de la concurrencia.

Impremta y Litografía d'Eduart Navás, REUS.

Taller de Camisería

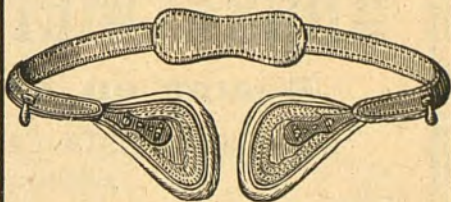
DE
Joseph Martorell

Carrer Monterols, 40 - REUS

Novetats en Corbates, gèneros de punt, roba blanca pera senyora, gemelos y botons per camises, bastons, paraygües, ombrel·les, petaques, cigareres, boquilles, carteres, targeters, porta-monedes, elástichs y agulles pera corbates, etc.

Se confeccionen mitjons, colls y punys de camisa. Especialitat en els encárrechs á mida.

LA CREU ROJA

ESTABLIMENT DE
Ortopèdia, Cirurgia y Óptica

DE

JOSEPH PUJOL

Cirurgiá, especialista en la ←

→ CURACIÓ dels TRENCATS

Carrer Monterols, 16 - REUS

Angel Mercader Rigualt

Doctor en Medicina y Cirugía

ESPECIALISTA EN MALALTÍES D' ELS ULLS

Ex - alumne ajudant de les clíniques oftalmològiques
del Hôtel Dieu y Quinze - Vingts de Paris.

Ex-ajudant del Dr. Gelpke de Karlsruhe.

Ex-alumne d'els Drs. Greeff, Silex y von Michel de Berlín.

Consulta de 9 á 12 y de 3 á 5.- Días festius de 10 á 12

Carrer Marián Fortuny (Monterols) 17-1.º REUS

CONFITS

CARPA

Remey el més efíacs rápit, y cómodo
per combatrer la

T O S

Farmacia Carpa

Plaza de Prim, cantonada al arrabal de Sta. Agna.

Elaboració en la mateixa farmacia

d'**OXIGENO PUR.**

CONFITERIA

DE

J. Fargas

Carrer Monterols, 29. REUS

Casa dedicada á dolsos de totes
menes, extens assortit ab bom-
bons, xacolata, porcellanes, cap-
setes de luxo, com també de tota
classe de comestibles d'inmillo-
rable calitat.

Especialitat en els encárrechs.
Vendes al engrós y al detall.

FARINA * LACTEJADA SERRA

Preparada ab llet pura de vaques suïsses y farina de blat de superior calitat, constitueix un excelent aliment pera els nens, vells, y convalescents.

Per ses inmillorables condicions y esmerada elaboració pot competir ab ventatja ab totes ses consemblants, tant nacionals com estrangeres.

DEMANAR SEMPRE FARINA LACTEJADA SERRA

Vendes al engrós: Farmacia y Laboratori de A. SERRA, Arrabal Sta. Agna, 80 - REUS

===== A BARCELONA: Carrer de Pelayo, núm. 9 =====

AL DETALL: En les Farmacies, Drogueries y Colmados mes importants d'Espanya.

N. FIGUERAS

**MANUFACTURA
DE CAPSES FINES DE CARTRÓ**
ESPECIALITAT AB LES DE PERFUMERIA,
JOYERIA, etc. etc.

Córcega, 148. - BARCELONA.

Joseph Güell Armadà

Corredor de Comers

DESPATX: Arraval Sta. Agna, 56. - entresol.

REUS

LA IBERICA

* Societat anónima de Contraseguros *

Capital contrasegurat fins al 31 Desembre de 1904. . . Ptas. 1.373.509.443

Cantitat gastada en compliment dels serveys de sas
polissas ó siga en defensa dels seus abonats. . . . Ptas. 961.436'22

NOMBRE DE POLISSAS SUSCRITAS : 28.459

» » SINISTRES TRAMITATS : 1.084

Suplements per aclaracions y rectificacions demanats à les companyles de seguros : 20.775

La Ibérica fundada á Madrid l' any 1886 copian y adaptan al nostre pais costums en lo negoci de seguros á Alemania, opera en tota nostra península ab exit creixent, contant entre 'ls seus abonats lo mes escullit entre la Industria, Comers, Propietat, etc. y molts edificis oficials.

Los serveys que presta tenen per objecte posar al assegurat (d' incendis) en todas las condiciones legals necessarias per sí 's presenta el cas d' un sinistre poder exigir á las Companyias de seguros l' exacte compliment de lo que ha estat convingut.

Si el cas d' un sinistre 's presenta, llavors corren tots els gastos de tramitació (que segons las pólissas de seguros han de pagar la meytat los asegurats) á carrech de *La Ibérica* quina compta además ab personas péritas y lletradas per tots els casos.

Ab una paraula; es un perfeccionament á la molt convenient branca del Seguro d' Incendis.

DIRECCIÓ: Carrera de Sant Geroni, 43, principal * MADRID.

Delegació à Catalunya: D. ANGEL MUÑOZ Y MONLEON, Plassa del Teatre, 6, según pís. * BARCELONA

Delegat en la provincia de Tarragona: D. PERE FABREGAS. * REUS.

